

Study of the Most Common Types of Prescription Medication and Drug in the Medical Prescriptions of the Insured Persons of Iran Health Insurance Organization in 2014 and 2015

Morad Nasri ^{1,*}, Ali Shojaee ²

¹ Ilam General Office of Health Insurance, Ilam, Iran

² Iran Health Insurance Organization, Tehran, Iran

* **Corresponding Author:** Morad Nasri, Ilam General Office of Health Insurance, Ilam, Iran.

E-mail: morad_nasry@yahoo.com

Received: July 17, 2018

Accepted: May 12, 2018

Abstract

Introduction: The culture of prescribing and drug usage as a strategic commodity, which plays a fundamental role in the economy and health of the family and society, is an important issue that should be addressed by health system policymakers.

Methods: The present study is a cross-sectional prevalence survey of all medical prescriptions of insured persons in a health insurance organization which were accepted and registered in the medical documentation system in the contract pharmacies with health insurance departments in all provinces of the country in the medical records system during 2014 and 2015.

Results: 80% of health insurance expenditures have been consumed by 93.84% in 2014 and 94.88% in 2015 year. An average amount of medicine in 2014, and 2015 years, were respect, 226 and 185 number. In all provinces, 30 to 40 percent of drug costs have been consumed by 30 drugs in each of both years.

Conclusions: Control and monitoring this amount of drug items can optimize 80 percent of pharmaceutical costs in each province and at the level of the health insurance organization. Considering, if each province controls its first 30 medicines, it will lead to optimize about 40% of its pharmaceutical costs.

Keywords: Pharmaceuticals, Pharmacy Group, Cost, Insured Person, Iran Health Insurance

Citation:

Nasri M, Shojaee A. Study of the most common types of prescription medication and Drug in the medical prescriptions of the insured persons of Iran Health Insurance Organization in 2014 and 2015. J Iran Health Insur. 2018;1(1-2):22-31

بررسی شایع‌ترین ارقام و گروه‌های دارویی تجویز شده در نسخ درمانی بیمه‌شدگان سازمان بیمه سلامت ایران در سال ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵

مراد نصری^{۱*}، علی شجاعی^۲^۱ اداره کل بیمه سلامت استان ایلام، ایلام، ایران^۲ سازمان بیمه سلامت ایران، تهران، ایران

* نویسنده مسئول: مراد نصری، اداره کل بیمه سلامت استان ایلام، ایلام، ایران. ایمیل: morad_nasry@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۲/۲۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۴/۲۶

چکیده

مقدمه: فرهنگ تجویز و مصرف دارو به عنوان یک کالای استرژیک که نقش اساسی در اقتصاد و سلامت خانواده و جامعه دارد مسئله مهمی است که باید مد نظر سیاست‌گذاران نظام سلامت قرار گیرد.

روش بررسی: مطالعه حاضر بصورت مقطعی و بصورت سرشماری از کلیه نسخ دارویی بیمه‌شدگان سازمان بیمه سلامت که در داروخانه‌های طرف قرارداد با ادارات کل بیمه سلامت تمامی استان‌های کشور که توسط داروخانه‌ها در سیستم اسناد پزشکی در طی سالهای ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ پذیرش و ثبت شده اند، اجرا شد.

یافته‌ها: ۸۰ درصد هزینه‌های دارویی بیمه سلامت در سال ۹۳ توسط ۹/۸۴ درصد و در سال ۹۴ توسط ۸/۸۷ درصد اقلام دارویی مصرف شده است. این میزان در سال ۹۳ بطور متوسط ۲۲۶ و در سال ۹۴ متوسط ۱۸۵ قلم دارو می‌باشد. در تمامی استان‌های کشور ۳۰ تا ۴۰ درصد هزینه‌های دارویی توسط ۳۰ قلم دارو در هر دو سال ۹۳ و ۹۴ مصرف شده است.

نتیجه‌گیری: کنترل و نظارت این میزان اقلام دارویی می‌تواند ۸۰ درصد هزینه‌های دارویی در هر استان و در سطح سازمان بیمه سلامت را بهینه نماید. و اگر هر استان ۳۰ قلم دارو اول خود را کنترل نماید نزدیک ۴۰ درصد هزینه‌های دارویی خود را بهینه نموده است.

واژگان کلیدی: اقلام دارویی، گروه دارویی، هزینه، بیمه شده، بیمه سلامت ایران

مقدمه

دارو از کالاهایی است که نقش مهمی را در بازار خدمات پزشکی و نظام سلامت ایفاء می‌کند از یک طرف چون یک کالا است وابسته به عرضه و تقاضا می‌باشد و از طرفی زندگی صنعتی و شهرنشینی جامعه کنونی آن را به عنوان یک کالای ضروری وارد زندگی انسان نموده است. بنابراین مصرف دارو و قیمت آن تأثیر زیادی بر روی زندگی خانوادگی و اقتصاد سلامت دارد. مصرف بی‌رویه و بیش از حد لزوم داروها علاوه بر تحمیل هزینه‌های بی‌مورد به بیمار و فشاری که بر اقتصاد کشور وارد می‌آورد، سلامتی جامعه را نیز به مخاطره می‌اندازد. همانطور که مصرف به موقع و به اندازه، شفا بخش است، مصرف نابجا و بی‌رویه آن زیانبار است [۱]. بر اساس تعریف WHO تجویز منطقی دارو به معنای تجویز و مصرف دارو متناسب با نیازهای کلینیکی بیمار، در مقادیر پایه‌ریزی شده متناسب با نیاز وی، برای یک دوره زمانی کافی و با کمترین قیمت ممکن است [۲]. اگر تجویز درست و علمی صورت نگیرد مصرف دارو نیز درست صورت نمی‌گیرد و منجر به مقاومت‌های دارویی شود و در نتیجه باعث عدم بهبودی فرد بیمار می‌گردد و تقاضاهای کاذب و اسراف در مصرف آن اتفاق می‌افتد. تجویز و مصرف نابجای دارو تعادل بین عرضه و تقاضا را به هم می‌زند و بر اقتصاد خانواده و کشور فشار وارد می‌سازد [۲، ۳]. افزایش بی‌رویه مصرف دارو سبب افزایش تعهدات

مالی سازمان‌ها و شرکت‌های بیمه‌گر در حیطه بیمه درمان شده و با کاهش ذخیره مالی صندوق‌های بیمه، ارائه خدمات تعهد شده به بیمه‌شدگان را با اشکال مواجه می‌سازد و موجب بالا رفتن حق بیمه و نارضایتی بیمه‌شدگان می‌شود و سرمایه‌ای که باید صرف هزینه‌های ضروری و مفید در جهت درمان بیماران شود، صرف هزینه داروهای غیرضروری شده که باعث تضعیف سازمان‌های بیمه‌گر و در نتیجه باعث کاهش سطح سلامت و به نوعی تضعیف عدالت اجتماعی نیز می‌گردد. در سال‌های اخیر سازمان بهداشت جهانی برای کمک به حل معضل تجویز غیر منطقی دارو اصطلاحاتی از قبیل داروهای اساسی، مصرف منطقی دارو و مصرف بی‌رویه داروها تعریف کرده، همچنین این سازمان شبکه بین‌المللی مصرف صحیح دارو با عنوان [۴] INRUD (International Network for Rational Use of Drugs) برنامه مصرف منطقی داروهای اساسی APED (Action Program on Essential Drugs) [۵] را تشکیل داده و دستورالعملی در ۱۲ بند نیز تهیه کرده که از روی آن می‌توان وضعیت مصرف دارو را در یک کشور یا منطقه با حدس قریب به یقین بررسی نمود [۱].

تعداد اقلام دارویی تجویز شده در هر نسخه یکی از شاخص‌های ارزیابی الگوی تجویز و مصرف رایج دارو در هر جامعه است. مطالعه انجام شده

داروئی تجویز شده در دفاتر درمانی بیمه‌شدگان سازمان بیمه سلامت هزینه می‌شود. به این معنی که ۸۰ درصد هزینه‌های داروئی سازمان بطور متوسط در سال ۹۳ توسط ۹/۸۴ درصد (۲۲۶ قلم) و در سال ۹۴ توسط ۸/۸۷ درصد (۱۸۵ قلم) اقلام مصرف می‌شود. مقایسه تعداد اقلام تجویزی در سال ۹۳ و ۹۴ نشان می‌دهد که تعداد اقلام در سال ۹۳ (۲۲۹۳ قلم) نسبت به سال ۹۴ (۲۰۸۰ قلم) بیشتر است. استان‌های فارس، مازندران و تهران در سال ۹۳ و استان‌های تهران، فارس و اصفهان در سال ۹۴ بیشترین تعداد انواع اقلام داروئی تجویز شده در نسخ بیمه‌شدگان سازمان بیمه سلامت را دارا بودند. ۱۲ قلم از ۳۰ قلم داروئی شايع کشور در سال ۹۳ و ۹۴ کاملاً مشابه هستند و ۱۶ قلم نیز فقط جایگاه آنها از نظر رتبه متفاوت است. در سال ۹۳ داروهای ATENOLOL 50 mg -Scored Tab و ۹۴ هستند جای خود را در سال ۹۴ به ATORVASTATINE 40mg -Tab و CEFIXIME 400 mg -Scored FC Tab داد (جدول ۱).

در گروه داروئی آنتی هیستامین دارو سیتیزین، در گروه ضد فشارخون دارو لوزارتان پتاسیم، در گروه مسکنها (ضد التهاب، ضد درد، ضد تب) دارو ASA، در گروه ضد دیابت دارو متفورمین، در گروه آنتی‌بیوتیک‌ها دارو آموکسی‌سیلین، در گروه داروئی پایین‌آورنده چربی خون دارو آتورواستاتین، در گروه ویتامین‌ها دارو اسیدفولیک، در گروه ضد افسردگی‌ها دارو نورتریپ تیلین، در گروه آنتی اسید دارو رانیئیدین و در گروه ضد تشنجه‌ها دارو والپروات سدیم در هر دو سال ۹۳ و ۹۴ شايع‌ترین دارو بوده‌اند (جدول ۲). از ۱۰ گروه داروئی شايع ۷ گروه در تمام استان‌های کشور و در هر دو سال ۹۳ و ۹۴ جزء ۱۰ گروه داروئی شايع بوده‌اند در سال ۹۳ گروه داروئی آنتی‌سایکوز فقط در یک استان در جمع ۱۰ گروه شايع قرار گرفته است در حالیکه در سال ۹۴ چهار گروه داروئی آنتی‌سایکوز، ضد سرماخوردگی، ضد صرع و مکمل کلسیم هر کدام صرفاً در یک استان جزء ۱۰ گروه شايع بوده‌اند (جدول ۳).

نتایج در مقایسه پرهزینه‌ترین اقلام داروئی در کشور نشان می‌دهد که ۳۰ قلم دارو پرهزینه اول تجویز شده در دفاتر درمانی بیمه سلامت کشور جمعاً ۲۹/۷۰ درصد کل هزینه داروئی بیمه سلامت کشور در سال ۹۳ را به خود اختصاص داده‌اند این میزان در سال ۹۴ با رشد ۳ درصدی روبرو شده و به ۳۳/۲۶ درصد رسیده است. ۲۴ قلم از ۳۰ قلم داروئی شايع کشور در سال ۹۳ و ۹۴ مشابه هستند و فقط جایگاه آنها از نظر رتبه متفاوت است. نکته مهم این است که کدهای نامشخص در سال ۹۳ سومین قلم پرهزینه بودند طبق داده‌ها ۱/۶۷ درصد کل هزینه‌های داروئی سال ۹۳ نام دارو آنها مشخص نیست (جدول ۴).

سی قلم داروئی اول پرهزینه کشور در سال ۹۳ مجموعاً ۴۸/۹۲ درصد و در سال ۹۴ با کاهش تقریبی ۱ درصد ۴۷/۶۶ درصد کل هزینه‌های داروئی سازمان بیمه سلامت کشور را به خود اختصاص داده‌اند. در این میان اینترفرون‌ها، انسولین‌ها و هرسپتین‌ها در دو سال ۹۳ و ۹۴ سه دارو اول و پرهزینه اقلام داروئی سازمان بیمه سلامت کشور هستند که در سال ۹۳ جمعاً ۱۵/۲۶ درصد و در سال ۹۴ مجموعاً ۱۵ درصد هزینه‌های سازمان بیمه سلامت را به خود اختصاص داده‌اند. نکته قابل توجه اینکه در سال ۹۳ کدهای ناشناس به عنوان هفتمین گروه پرهزینه مطرح شده است با توجه به اینکه برندهای داروئی در سال ۹۳ مدتی کوتاهی در تعهد سازمان قرار گرفتند کدهای مذکور برای سیستم

در اداره کل بیمه خدمات درمانی استان ایلام در مرداد و شهریور ۷۹ نشان داده است که میانگین تعداد اقلام داروئی در نسخ پزشکان استان ایلام ۳/۹۲ قلم در هر نسخه است [۶]. بررسی‌های انجام شده در سال ۱۳۸۷ در استان کرمان نیز نشان داد که میانگین اقلام تجویزی پزشکان عمومی ۳/۱۵±۰۴۹ و پزشکان متخصص ۲/۸۵±۰۶۱ است [۷]. همچنین در مطالعه ای برای ارزیابی وضعیت تجویز دارو بر اساس شاخص‌های WHO در مراکز بهداشتی درمانی واجد داروخانه در دانشگاه علوم پزشکی تهران میانگین اقلام تجویزی ۲/۵۸ به ازای هر نسخه است [۸]. براساس بررسی‌های انجام شده، الگوی تجویز دارو توسط پزشکان خانواده و سرانه دارو در شهرستان اهواز در سال ۱۳۸۷ میانگین اقلام تجویزی را ۳/۱ به ازای هر نسخه اعلام نموده است [۹]. تجویز بیش از حد آنتی‌بیوتیک و عدم توجه به عوارض این تجویزها می‌تواند با ایجاد مقاومت داروئی آثار مخربی در نظام سلامت به بار آورد. تحقیقات متعدد در این زمینه نیز نشان از تجویز ۶۲/۳۹ درصد در تهران، ۵۱/۹ درصد در کرمان، ۵۴ درصد در زنجان و ۱۷/۷ درصد در اهواز به ازای هر نسخه هستند [۶، ۷، ۹-۱۱]. هزینه‌های اقلام داروئی از نظر اقتصادی و بار مالی برای بیماران و سازمان‌های فعال در حوزه نظام سلامت نیز مورد توجه است. تجویز اقلام داروئی گرانبه با وجود مشابه ارزان قیمت آن توسط پزشکان و درخواست داروهای گران قیمت توسط بیماران خصوصاً افرادی که دارای بیمه‌های تکمیلی هستند فشار مالی زیادی را به نظام سلامت وارد می‌کند بطوریکه میانگین هزینه نسخ داروئی در سال ۹۳ در ایلام ۱۶۲۲۲۸ ریال به ازای هر نسخه بوده است [۶].

تا به حال تحقیقاتی محدود به برخی استانها در زمینه تجویز بی رویه شايع‌ترین اقلام داروئی انجام شده است. هدف این پژوهش انجام یک مطالعه جامع و کامل در مورد تجویز شايع‌ترین اقلام داروئی در کشور می‌باشد. مطالعه حاضر بدنبال تعیین شايع‌ترین و پر هزینه‌ترین گروه اقلام داروئی در نسخ دفاتر درمانی بیمه‌شدگان سازمان بیمه سلامت ایران براساس اطلاعات ثبت شده در اسناد پزشکی ثبت شده در طی سالهای ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ می‌باشد.

روش بررسی

مطالعه حاضر بصورت مقطعی اجرا شده است. جامعه هدف این مطالعه، کلیه نسخ داروئی بیمه‌شدگان سازمان بیمه سلامت که در داروخانه‌های طرف قرارداد با ادارات کل بیمه سلامت تمامی استان‌های کشور که توسط داروخانه‌ها در سیستم اسناد پزشکی در طی سالهای ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ پذیرش و ثبت شده‌اند، می‌باشد. به روش سرشماری، داده‌ها از نرم‌افزار یکپارچه اسناد، تهیه و پس از کدگذاری از طریق چک لیستی که در آن کد، نوع، تعداد و قیمت دارو و تعداد نسخی که آن قلم دارو در آن تجویز شده است به رایانه وارد شدند.

جهت ارائه آمار توصیفی و تهیه نمودارهای مرتبط با اهداف تحقیق از نرم افزارهای SPSS نسخه ۲۱ و نرم افزار Excel نسخه ۲۰۰۷ استفاده شده است.

یافته‌ها

نتایج نشان می‌دهد که ۸۰ درصد هزینه‌های داروئی ادارات کل بیمه سلامت کشور در سال‌های ۹۳ و ۹۴ توسط کمتر از ۱۰ درصد اقلام

اسناد پزشکی قابل شناسایی نبوده و به عنوان کد ناشناس مطرح شده است. داده‌ها نشان می‌دهد که ۱/۶۷ درصد کل هزینه‌های داروئی

سازمان بیمه سلامت در سال ۹۳ برای سیستم یکپارچه اسناد پزشکی قابل شناسایی نبوده است (جدول ۵).

جدول ۱. شایعترین اقلام داروئی تجویز شده در نسخ بیمه‌شدگان سازمان بیمه سلامت در سطح کشور در سال ۹۳ و ۹۴

شایعترین اقلام داروئی سال ۹۳	فراوانی سال ۹۳	شایعترین اقلام داروئی سال ۹۴	فراوانی سال ۹۴
METFORMIN HCL 500 mg -FC Tab	۲۴۲.۸۹۵.۳۲۷	METFORMIN HCL 500 mg -FC Tab	۲۷۶.۷۳۶.۹۷۹
ASA (ACETYL SALICYLIC ACID) 80 mg -EC Tab	۲۰۴.۴۶۹.۳۹۵	ASA (ACETYL SALICYLIC ACID) 80 mg -EC Tab	۲۲۶.۷۴۰.۱۳۴
LOSARTAN POTASSIUM 25 mg -F. C. Tab	۱۸۴.۶۴۳.۴۲۴	LOSARTAN POTASSIUM 25 mg -F. C. Tab	۲۰۲.۸۲۷.۲۵۵
ATORVASTATINE 20 mg -Tab	۱۴۴.۳۴۳.۵۰۸	ATORVASTATINE 20 mg -Tab	۱۵۹.۲۳۶.۳۵۴
GLIBENCLAMIDE 5 mg -Scored Tab	۱۲۴.۷۶۸.۷۶۹	GLIBENCLAMIDE 5 mg -Scored Tab	۱۱۸.۵۶۹.۶۸۷
RANITIDINE (AS HCL) 150 mg -FC Tab	۹۳.۱۸۴.۷۹۸	RANITIDINE (AS HCL) 150 mg -FC Tab	۹۹.۴۶۲.۷۴۰
CALCIUM- D-FC Tab	۹۱.۰۹۸.۹۱۷	AMLODIPINE (AS BESYLATE) 5 mg -Tab	۹۸.۶۷۶.۴۸۵
AMLODIPINE (AS BESYLATE) 5 mg -Tab	۸۹.۱۳۲.۱۷۰	CALCIUM - D -F.C. TAB	۹۵.۱۶۸.۹۳۱
METOPROLOL TARTRARE 50 mg -Tab	۸۳.۵۷۶.۹۶۶	METOPROLOL TARTRARE 50 mg -Tab	۹۴.۰۴۳.۸۰۷
ADULT COLD -Tab	۷۸.۴۰۴.۵۰۵	ADULT COLDE -Tab	۸۷.۶۵۸.۷۸۹
NITROGLYCERIN SR 2.6 mg -Tab	۷۷.۸۴۰.۸۸۷	NITROGLYCERIN SR 2.6 mg -Tab	۸۵.۷۰۸.۴۸۰
OMEPRAZOLE 20 mg -Cap	۷۴.۳۴۴.۷۷۴	PIOGLITAZONE 15MG -TAB	۸۰.۹۲۹.۰۱۸
AMOXICILLIN 500 mg -Cap	۷۳.۳۸۷.۸۱۸	AMOXICILLIN 500 mg -Cap	۷۹.۴۸۹.۵۲۰
FOLIC ACID 1 mg -Tab	۶۴.۰۳۹.۷۰۷	OMEPRAZOLE 20 mg -Cap	۷۷.۳۶۷.۰۴۶
CLIDINIUM-C -SC Tab	۵۸.۴۵۵.۱۰۲	FOLIC ACID 1 mg -Tab	۷۰.۰۵۵.۶۸۲
VALPROATE SODIUM 200 mg -EC Tab	۵۵.۷۱۷.۴۷۶	CLIDINIUM-C -SC Tab	۶۴.۱۸۴.۲۱۵
ACETAMINOPHEN CODEINE 300 mg - 10 mg -Tab	۴۸.۰۷۶.۶۸۱	VALPROATE SODIUM 200 mg -EC Tab	۵۷.۵۲۹.۵۵۶
METRONIDAZOLE 250 mg -Tab	۴۷.۱۲۵.۴۷۱	LOSARTAN POTASSIUM 50 mg -Tab	۵۴.۲۸۸.۰۳۰
CAPTOPRIL 25 mg -Scored Tab	۴۴.۳۵۶.۴۸۲	METRONIDAZOLE 250 mg -Tab	۵۳.۳۲۶.۷۴۳
ALPRAZOLAM 0,5 mg -Scored Tab	۴۴.۲۵۷.۰۰۷	ACETAMINOPHEN CODEINE 300 mg - 10 mg -Tab	۵۲.۳۴۸.۶۳۸
ATORVASTATINE 10 mg -Tab	۴۴.۱۶۷.۳۸۳	ATORVASTATINE 10 mg -Tab	۴۷.۰۷۷.۸۲۴
LOSARTAN POTASSIUM 50 mg -Tab	۴۴.۰۶۱.۵۱۹	ALPRAZOLAM 0,5 mg -Scored Tab	۴۵.۳۹۶.۸۸۱
PIOGLITAZONE 15MG -TAB	۴۳.۸۴۱.۷۹۳	CEPHALEXIN 500 mg -Cap	۴۴.۹۸۸.۹۰۹
NITROGLYCERIN SR 6.4 mg -Tab	۴۳.۴۸۲.۶۱۸	GABAPENTIN 100 mg -Cap	۴۴.۹۳۴.۰۶۸
FERROUS SULFATE Eqto 50 mgFe -FC Tab	۴۳.۳۵۷.۷۱۵	FERROUS SULFATE Eqto 50 mgFe -FC Tab	۴۴.۸۹۶.۳۹۴
CEPHALEXIN 500 mg -Cap	۴۰.۴۳۸.۱۸۶	CAPTOPRIL 25 mg -Scored Tab	۴۴.۱۶۴.۹۹۷
GABAPENTIN 100 mg -Cap	۳۸.۵۴۲.۴۸۵	VITAMIN B1 (THIAMINE HCL) 300 mg -Tab	۴۳.۱۴۵.۳۰۵
ATENOLOL 50 mg -Scored Tab	۳۸.۳۳۶.۵۴۹	ATORVASTATINE 40 mg -Tab	۴۲.۴۷۸.۴۶۱
نامشخص	۳۷.۸۱۴.۳۱۸	NITROGLYCERIN SR 6.4 mg -Tab	۴۲.۲۹۱.۴۳۹
VITAMIN B1 (THIAMINE HCL) 300 mg -Tab	۳۶.۷۲۷.۰۲۹	CEFIXIME 400 mg -Scored FC Tab	۳۹.۶۷۹.۲۰۸

از ۱۰ گروه داروئی پرهزینه سازمان بیمه سلامت ۹ گروه داروئی در سال ۹۳ و ۹۴ مشاهده هرچند که در جایگاه برخی گروه‌ها تغییراتی مشاهده می‌شود اما گروه داروئی پایین آورنده چربی خون در سال ۹۳ جای خود را به گروه داروئی ضد هموفیلی داده است. داده‌ها همچنین نشان می‌دهند که در سال ۹۳ در مجموع ۶۰ درصد و در سال ۹۴ جمعاً ۵۸ درصد از کل هزینه‌های داروئی به ۱۰ گروه اول پرهزینه تعلق گرفته است. به عبارت دیگر ۱۰ گروه داروئی پرهزینه اول ۶۰ درصد کل هزینه‌های داروئی در سال ۹۳ و ۵۸ درصد در سال ۹۴ را به خود اختصاص داده‌اند (جدول ۶). گروه‌های داروئی آنتی‌بیوتیک، ایمونوسپرسیو، ضد MS، ضد دیابت، ضد نئوپلاسم و مسکن‌ها (ضد التهاب، ضد درد، ضد تب در تمام استان‌های کشور (۳۱ استان) پرهزینه‌ترین گروه‌های داروئی هستند که در نسخ بیمه‌شدگان بیمه سلامت تجویز شده‌اند. گروه‌های داروئی ضد فشارخون، محرک رشد و برونکودیلاتور سه گروه بعدی هستند که در سال ۹۳ به ترتیب در ۲۹، ۲۳ و ۲۰ استان و در سال ۹۴ در ۲۶، ۲۲ و ۱۸ استان پرهزینه‌ترین گروه‌های داروئی بوده‌اند. گروه داروئی پایین آورنده چربی خون دهمین

گروه داروئی پرهزینه در سال ۹۳ که در ۱۸ استان کشور جزء ۱۰ گروه داروئی پرهزینه بود اما در سال ۹۴ این گروه داروئی جای خود را به گروه داروئی ضد هموفیلی داد که این گروه در ۱۲ استان در سال ۹۴ جزء ۱۰ گروه داروئی پرهزینه بود (جدول ۷).

بحث

نتایج به دست آمده نشان داد که قرص‌های متفورمین ۵۰۰ mg، ASA ۸۰ mg، لوزارتان ۲۵ mg، آتورواستاتین ۲۰ mg، گلی‌بنکلامید ۵ mg و رانییتیدین ۱۵۰ mg به ترتیب شش دارو اول تجویزی در هر دو سال ۹۳ و ۹۴ بوده‌اند. همچنین از مجموع ۳۰ دارو اول تجویزی در هر دو سال ۹۳ و ۹۴ تعداد ۲۸ قلم دارو مشابه بودند اما از نظر میزان فراگیری ۱۲ قلم زیر در هر دو سال ۹۳ و ۹۴ جزو ۳۰ قلم دارو شایع تجویزی در تمام استان‌های کشور بوده‌اند.

نتایج ثبت شده در آمارنامه سال ۱۳۹۴ معاونت غذا و دارو وزارت بهداشت [۱۲] و مطالعه نصری و شجاعی در سالهای ۹۳ و ۹۴ [۱۳] با مطالعه حاضر همخوانی بالایی دارد. اما با نتایج بررسی وضعیت مصرف

کدئین، قرص آهن، رانیتیدین و ایبوپروفن اعلام کرده است همخوانی ندارد.

دارو در سال ۱۳۷۷ در تهران [۱۴] که از نظر فروش عددی پرمصرف‌ترین داروها را استامینوفن، آموکسی‌سیلین، قرص سرماخوردگی، قرص ضدبارداری LD، کوتریموکسازول، استامینوفن

جدول ۲. شايع ترين ارقام از گروه‌های دارویی ده‌گانه تجویز شده در نسخ بیمه‌شدگان سازمان بیمه سلامت در سطح کشور در سال ۹۳ و ۹۴

مبلغ سال ۹۴	گروه و نام دارو سال ۹۴	سال ۹۳	گروه و نام دارو سال ۹۳
	ضد فشار خون		آنتی هیستامین
۲۴۴,۸۶۵,۵۶۱	لوزارتان پتاسیم	۳۳,۰۴۰,۶۵۹	سیتیزین
۱۲۷,۸۳۸,۶۳۵	متوپرولول سوکسینات	۲۶,۳۴۹,۵۰۴	لوراتادین
۱۲۲,۹۵۹,۵۵۳	پروپرانولول	۱۱,۴۳۲,۹۳۱	هیدروکسی زین
	مسکن‌ها (ضد التهاب، ضد درد، ضد تب)		ضد فشار خون
۲۱۷,۶۶۷,۳۱۴	آ اس آ	۲۱۷,۹۳۲,۵۲۸	لوزارتان پتاسیم
۱۲۸,۷۸۰,۴۱۱	استامینوفن	۱۱۵,۵۴۵,۵۲۹	پروپرانولول
۸۰,۶۶۹,۹۷۶	دیکلوفناک	۱۱۳,۹۸۸,۷۱۶	متوپرولول سوکسینات
	ضد دیابت		مسکن‌ها (ضد التهاب، ضد درد، ضد تب)
۲۷۷,۲۸۶,۶۰۷	متفورمین	۱۹۶,۹۴۴,۰۰۵	آ اس آ
۱۱۰,۱۷۴,۱۷۴	گلی بنکلامید	۱۱۴,۷۷۶,۵۲۹	استامینوفن
۹۷,۴۸۰,۲۱۷	پیوگلیتازون	۷۳,۲۸۱,۶۰۸	دیکلوفناک
	آنتی هیستامین		ضد دیابت
۳۹,۳۳۶,۴۴۰	سیتیزین	۲۳۹,۱۹۶,۹۷۶	متفورمین
۲۸,۶۷۴,۴۴۹	لوراتادین	۱۱۶,۰۸۶,۹۱۷	گلی بنکلامید
۱۲,۱۳۴,۹۹۷	هیدروکسی زین	۵۷,۷۷۸,۳۲۶	پیوگلیتازون
	آنتی بیوتیک		آنتی بیوتیک
۸۲,۶۴۵,۸۹۸	آموکسی سیلین	۷۶,۳۲۸,۱۲۶	آموکسی سیلین
۵۵,۶۴۸,۳۹۷	سفیکسیم	۵۰,۲۹۲,۱۱۶	سفیکسیم
۴۵,۲۹۴,۳۹۷	سفالکسین	۴۰,۶۸۵,۶۲۹	سفالکسین
	پایین آورنده چربی خون		پایین آورنده چربی خون
۲۳۴,۹۴۷,۷۳۰	آتورواستاتین	۲۱۱,۶۴۷,۷۰۱	آتورواستاتین
۲۹,۳۸۷,۳۴۵	جم فیبروزیل	۲۹,۸۴۲,۴۲۷	جم فیبروزیل
۹,۴۴۶,۳۶۵	فئوفیبرات	۷,۸۴۴,۲۸۹	لواستاتین
	ویتامین		ویتامین
۹۲۰,۷۶,۹۵۷	اسیدفولیک	۸۱,۹۳۸,۳۶۱	اسیدفولیک
۷۶,۳۵۷,۸۸۶	فروس سولفات	۶۹,۹۸۶,۴۵۰	فروس سولفات
۵۰,۳۰۲,۰۷۸	ویتامین ب ۱	۴۳,۴۶۹,۶۵۳	ویتامین ب ۱
	ضد افسردگی		ضد افسردگی
۴۹,۹۸۵,۱۳۴	نورتریپ تیلین	۴۷,۴۹۱,۷۸۲	نورتریپ تیلین
۴۳,۴۵۳,۷۲۳	فلئوکسیتین	۴۱,۲۲۲,۰۷۵	فلئوکسیتین
۳۶,۶۴۵,۶۴۹	سیتالوپرام	۴۰,۱۲۰,۵۱۵	سیتالوپرام
	آنتی اسید		آنتی اسید
۹۷,۱۶۸,۲۰۲	رانیتیدین	۹۰,۶۸۳,۳۵۹	رانیتیدین
۷۴,۳۲۵,۹۱۶	امپرازول	۷۱,۲۲۵,۵۴۸	امپرازول
۴۰,۸۷۰,۰۵۳	آلومینیوم هیدروکسید	۳,۶۷۰,۲۳۸	آلومینیوم هیدروکسید
	ضد تشنج		ضد تشنج
۷۶,۲۶۹,۶۸۵	والپروات سدیم	۶۷,۹۴۱,۷۷۱	والپروات سدیم
۳۸,۸۹۸,۶۲۳	کلونازپام	۳۶,۵۰۷,۹۱۰	کلونازپام
۳۵,۶۵۷,۴۸۵	کاریامازپین	۳۴,۴۶۵,۴۸۸	کاریامازپین

چربی و فشار خون است. اما در استان‌های اردبیل، ایلام، چهارمحال و بختیاری، سیستان و بلوچستان، کردستان، کرمانشاه، کهگیلویه و بویراحمد قرص مترونیدازول جزء پنج قلم دارو شايع قرار گرفته است در استان ایلام، چهارمحال و بختیاری، خراسان شمالی، سیستان و بلوچستان، فارس، کرمانشاه، کهگیلویه و بویراحمد و یزد قرص رانیتیدین در جمع پنج قلم اول تجویزی قرار گرفته است که با نتایج مطالعات در زمینه پرفروش‌ترین داروها در سال ۹۴ مطابقت دارد. در استان‌های

استان‌های آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، البرز، اصفهان، بوشهر، تهران، خراسان رضوی، خراسان جنوبی، خوزستان، زنجان، سمنان، قزوین، قم، کرمان، گلستان، لرستان، مازندران، مرکزی و همدان قرص‌های متفورمین، لوزارتان، آس‌آ، متوپرولول، آتورواستاتین و گلی‌بنکلامید پنج قلم اول شايع ترين ارقام بودند که با نتایج ثبت شده در آمارنامه سال ۱۳۹۴ معاونت غذا و داروی وزارت بهداشت [۱۲] همخوانی دارد و تجویز پزشکان معطوف به درمان بیماری‌های دیابت،

گیلان و هرمزگان قرص کلسیم دی به پنجمین قلم شایع تبدیل شده است. در استان تهران قرص پیوگلیتازون و در استان گلستان قرص سیتالوپرام اولین قلم شایع بود. با توجه به احتمال شیوع تجویز داروها از تهران، احتمال می‌رود در آینده موج افزایش هزینه درمان خوراکی دیابت با جایگزینی پیوگلیتازون بجای داروهای قبلی در سراسر کشور اتفاق بیفتد. اما در همه استان‌ها ۲۰ قلم از ۳۰ قلم شایع تجویز شده

در نسخ بیمه‌شدگان سازمان بیمه سلامت در هر دو سال ۹۳ و ۹۴ مشابه هستند و فقط جایگاه آنها از نظر رتبه متفاوت است و اختلاف داروهای شایع تجویز در ۱۰ قلم است که در هر استان بسته به شرایط خاص منطقه تجویز شده است و اقلام داروئی شایع استان‌ها با نتایج بررسی‌های انجام شده در مورد پرفروش‌ترین داروها در سال ۹۴ همخوانی دارد.

جدول ۳. تکرار شایع‌ترین گروه داروئی تجویز شده در نسخ بیمه‌شدگان سازمان بیمه سلامت در سطح کشور در سال ۹۳ و ۹۴

شایع‌ترین گروه داروئی سال ۹۳	فراوانی تکرار سال ۹۳	شایع‌ترین گروه داروئی سال ۹۴	فراوانی تکرار سال ۹۴
آنتی بیوتیک	۳۱	آنتی بیوتیک	۳۱
پایین آورنده چربی خون	۳۱	پایین آورنده چربی خون	۳۱
ضد افسردگی	۳۱	ضد افسردگی	۳۱
ضد دیابت	۳۱	ضد دیابت	۳۱
ضد فشارخون	۳۱	ضد فشارخون	۳۱
مسکن‌ها (ضد التهاب، ضد درد، ضد تب)	۳۱	مسکن‌ها (ضد التهاب، ضد درد، ضد تب)	۳۱
ویتامین	۳۱	ویتامین	۳۱
آنتی اسید	۳۰	آنتی اسید	۲۷
ضد تشنج	۲۴	ضد تشنج	۲۳
وازودیلاتور	۱۶	وازودیلاتور	۱۶
آنتی هیستامین	۱۱	آنتی هیستامین	۱۳
ضد آمیب	۴	ضد آمیب	۵
مکمل کلسیم	۳	آرامبخش	۳
آرامبخش	۲	ضد اسپاسم	۲
ضد اسپاسم	۲	آنتی سایکوز	۱
آنتی سایکوز	۱	ضد سرماخوردگی	۱
-	-	ضد صرع	۱
-	-	مکمل کلسیم	۱

۱۰ گروه داروئی که در سال ۹۳ و ۹۴ به عنوان شایع‌ترین گروه‌های داروئی تجویز شده در نسخ بیمه‌شدگان سازمان بیمه سلامت مطرح شده‌اند عبارتند از: آنتی‌هیستامین‌ها، ضدفشارخون‌ها، مسکن‌ها (ضد التهاب، ضد درد، ضد تب)، ضد دیابت‌ها، آنتی‌بیوتیک‌ها، پایین آورنده‌های چربی خون، ویتامین‌ها، ضد افسردگی‌ها، آنتی‌اسیدها و ضد تشنج‌ها. فراوانی نسبی ۱۰ گروه مذکور در سال ۹۳ در مجموع ۶۲ درصد و در سال ۹۴ این رقم به ۶۴ درصد فراوانی کل گروه‌های داروئی مورد مطالعه رسیده است. نتایج حاصل از فراگیری گروه‌های داروئی نشان داد که آنتی‌بیوتیک‌ها، پایین آورنده‌های چربی خون، ضد افسردگی‌ها، ضد دیابت‌ها، ضدفشارخون‌ها، مسکن‌ها (ضد التهاب، ضد درد، ضد تب) و ویتامین‌ها در تمام استان‌های کشور در هر دو سال ۹۳ و ۹۴ جزء گروه‌های شایع بوده‌اند و شرایط تجویز این گروه‌ها در تمام کشور یکسان بوده است اما گروه آنتی‌اسیدها در ۳۰ استان، ضد تشنج‌ها در ۲۴ استان و آنتی‌هیستامین‌ها در ۱۳ استان جزء ۱۰ گروه شایع بوده‌اند. در حالیکه در سال ۹۳ گروه داروئی آنتی‌سایکوز فقط در یک استان در جمع ۱۰ گروه شایع قرار گرفته است و در سال ۹۴ چهار گروه داروئی آنتی‌سایکوز، ضد سرماخوردگی، ضد صرع و مکمل کلسیم هر کدام صرفاً در یک استان جزء ۱۰ گروه شایع بوده‌اند که با مطالعه عسگری‌راد [۱۵] که گروه‌های داروئی شایع را داروهای سیستم اعصاب و ضد دردها، ضد عفونت‌ها، گوارشی، قلبی و عروقی، هورمون‌ها و تنفسی معرفی نموده است در بیشتر موارد تطبیق دارد اما در برخی

موارد مثل هورمون‌ها و داروهای جلدی مغایرت وجود دارد. نکته قابل توجه در این بخش که از نوع داروی تجویز و مکانیسم اثر آنها می‌توان نتیجه گرفت این است بررسی علل تجویز داروهای پائین آورنده فشارخون بالا، چربی خون، دیابت، ویتامین‌ها و مکمل‌ها و افسردگی ضروری به نظر می‌رسد. لازم است سیاستگذاران سلامت کشور اقدام جدی و عملی برای بررسی علل و کنترل آنها به عمل آورند. نتایج شایع‌ترین گروه داروئی نشان داد که در تمام استان‌های کشور (۳۱ استان) آنتی‌بیوتیک‌ها، پایین آورنده‌های چربی خون، ضدافسردگی‌ها، ضد دیابت‌ها، ضدفشارخون‌ها، مسکن‌ها (ضد التهاب، ضد درد، ضد تب) و ویتامین‌ها هفت گروه داروئی شایع بودند که در هر دو سال ۹۳ و ۹۴ تجویز شده‌اند گروه آنتی‌اسید در ۳۰ استان شایع بود. علاوه بر ۸ گروه مذکور دو گروه در استان‌های مختلف بسته به شرایط هر استان متغیر بود نتایج نشان داد در سال ۹۳ در استان‌های آذربایجان شرقی و قزوین گروه‌های ضد تشنج و وازودیلاتور و در سال ۹۴ در استان آذربایجان شرقی گروه ضد صرع و در استان قزوین گروه آنتی‌هیستامین شایع بودند در سال ۹۳ در استان آذربایجان غربی گروه وازودیلاتور و مکمل کلسیم و در سال ۹۴ گروه آنتی‌هیستامین، در استان‌های اردبیل، چهارمحال و بختیاری، خراسان شمالی، خوزستان، قم، کردستان، لرستان و همدان گروه‌های ضد تشنج و آنتی‌هیستامین

جدول ۴. پرهزینه‌ترین اقلام دارویی تجویز شده در نسخ بیمه‌شدگان سازمان بیمه سلامت در سطح کشور در سال ۹۳ و ۹۴

پرهزینه‌ترین اقلام دارویی سال ۹۳	مبلغ سال ۹۳	درصد از کل هزینه	پرهزینه‌ترین اقلام دارویی سال ۹۴	مبلغ سال ۹۴	درصد از کل هزینه
Herceptin (Trastuzomab) 150 Vial	۳۵۲.۷۱۷.۲۰۵.۹۲۲	۹۹/۱	Herceptin (trastuzomab) 150 vial	۴۹۲.۸۵۳.۸۶۶.۶۳۰	۱۷/۲
Cefixime 400 mg -Scored FC Tab	۳۰۰.۴۰۴.۶۴۴.۱۶۱	۷۰/۱	Insulin Glargin (Lantus Slostar) PEN-300IN/3ML	۴۴۵.۱۰۱.۷۸۴.۸۵۵	۹۶/۱
Interferon Beta -1A (AVONEX) 6 MIU (30 MCG) -INJ	۲۷۹.۸۰۸.۵۰۹.۰۰۰	۵۸/۱	Interferon Beta -1A (AVONEX) 6 MIU (30 MCG) -INJ	۴۲۱.۳۰۹.۵۹۴.۰۱۶	۸۶/۱
trastuzomab(Herceptin)440mg-vial	۲۴۳.۸۷۴.۳۶۲.۱۶۶	۳۸/۱	Bevacizumab(Avastin) 400MCG/16ML VIAL	۴۲۰.۹۶۴.۶۵۰.۰۰۰	۸۶/۱
Somatropin 5 mg/1.5 ml -Pen (Inj)	۲۰۹.۰۸۳.۳۷۲.۰۶۱	۱۸/۱	Insulin Aspart(MIX) 100IU/3ML	۴۰۹.۹۴۳.۶۸۱.۰۸۶	۸۱/۱
Salmeterol/Fluticasone 25/250 mic -Inhaler	۲۰۶.۰۷۴.۷۵۵.۵۱۱	۱۶/۱	trastuzomab(Herceptin)440mg-vial	۴۰۴.۸۱۶.۰۱۶.۰۵۱	۷۹/۱
INSULIN ASPART(MIX) 100IU/3ML	۲۰۵.۳۶۴.۳۲۱.۹۹۷	۱۶/۱	Cefixime 400 mg -Scored FC Tab	۳۳۳.۱۶۰.۶۴۹.۲۴۲	۴۷/۱
Insulin Glargin (Lantus Slostar) PEN-300IN/3ML	۲۰۳.۲۰۸.۸۳۰.۷۰۹	۱۵/۱	Somatropin 5 mg/1.5 ml -Pen (Inj)	۲۹۰.۴۸۸.۵۴۰.۳۳۲	۲۸/۱
Novorapid Flexpen (Insulin Aspart)100 IU / ML 3 ml	۲۰۰.۵۱۸.۰۶۳.۸۰۹	۱۳/۱	Cetuximab(Erbitux)5MG/20ML	۲۵۵.۸۴۳.۶۱۴.۰۰۱	۱۳/۱
Cellcept-TAB 500MG	۱۹۵.۴۱۴.۰۳۴.۹۷۲	۱۰/۱	Infliximab INJ 100MG	۲۵۲.۴۹۴.۸۲۰.۰۳۵	۱۱/۱
Atorvastatine 20 mg -Tab	۱۹۵.۲۴۰.۰۱۰.۲۵۰	۱۰/۱	Novorapid Flexpen(Insulin Aspart)100 IU / ML 3 ml	۲۴۱.۴۱۳.۲۴۲.۸۸۲	۰۶/۱
Factor VII 1.2 mg -Inj	۱۷۳.۱۳۳.۵۹۷.۵۱۴	۹۸/۰	Mycophenolate Mofetil 500mg -tab	۲۳۱.۴۶۳.۶۶۶.۳۲۵	۰۲/۱
Mycophenolate Mofetil 500mg -tab	۱۷۲.۳۰۴.۶۰۶.۷۶۴	۹۷/۰	Anti Hemophilic Factor (Factor VIII) 500	۲۲۰.۱۹۱.۳۰۵.۴۸۴	۹۷/۰
Cinnovex® (Interferon - 1A) 30MCG	۱۶۹.۷۰۹.۰۸۰.۰۰۰	۹۶/۰	Enoxaparine 40 mg/0.4 ml -Inj	۲۱۹.۶۳۲.۹۱۳.۵۷۷	۹۷/۰
Infliximab INJ 100MG	۱۶۶.۹۲۸.۹۷۳.۴۵۰	۹۴/۰	Atorvastatine 20 mg -Tab	۲۱۵.۰۴۹.۵۹۳.۸۸۴	۹۵/۰
Metformin HCL 500 mg -FC Tab	۱۶۲.۱۲۸.۶۵۰.۴۶۹	۹۱/۰	Salmeterol/Fluticasone 25/250 MIC -Inhaler	۲۱۳.۱۵۰.۱۶۳.۵۲۸	۹۴/۰
Bevacizumab(Avastin) 400MCG/16ML	۱۵۴.۵۲۲.۰۴۱.۷۷۰	۸۷/۰	Co-Amoxiclav 625 mg -FC Tab	۲۱۲.۳۰۱.۴۳۴.۶۵۴	۹۴/۰
Erythropoietin (Epoetin) 4000 iu -Inj	۱۵۱.۲۲۱.۰۶۴.۳۹۷	۸۵/۰	Amoxicillin 500 mg -Cap	۲۱۱.۳۳۱.۵۸۶.۵۳۳	۹۳/۰
Co-Amoxiclav 625 mg -FC Tab	۱۵۰.۹۴۲.۷۱۱.۰۳۶	۸۵/۰	Deferoxamine Mesylate 500 mg -Inj	۲۰۷.۵۷۰.۸۱۶.۷۳۱	۹۲/۰
Azithromycin (Eihydrate) 250 mg -Cap	۱۴۸.۶۳۶.۰۱۰.۵۰۴	۸۴/۰	Metformin HCL 500 mg -FC Tab	۲۰۵.۵۲۴.۷۸۶.۱۴۲	۹۱/۰
Amoxicillin 500 mg -Cap	۱۴۶.۶۵۱.۴۹۹.۸۵۲	۸۳/۰	Erythropoietin (Epoetin) 4000 iu -Inj	۱۸۵.۸۲۶.۰۹۳.۴۶۲	۸۲/۰
Triptorelin 3.75 mg -Inj	۱۳۷.۲۵۰.۳۰۰.۴۴۱	۷۷/۰	Triptorelin 3.75 mg -Inj	۱۷۸.۴۸۳.۲۱۶.۵۰۲	۷۹/۰
Cetuximab(Erbitux)5MG/20ML	۱۳۵.۸۴۵.۱۸۲.۵۰۰	۷۷/۰	Pegfilgrastim (Pegagen) 6MG/0.6ML Inj	۱۷۰.۳۸۱.۵۴۴.۰۰۱	۷۵/۰
Interferon B 1B 8MEGA -INJ	۱۳۰.۷۴۵.۶۷۲.۸۷۴	۷۴/۰	Factor VII 1.2 mg -Inj	۱۶۶.۰۶۵.۴۸۵.۰۹۵	۷۳/۰
Enoxaparine 40 mg/0.4 ml -Inj	۱۲۸.۶۲۳.۰۰۱.۸۹۶	۷۳/۰	Rituximab 500 mg/50 ml-Vial	۱۶۱.۲۶۶.۰۵۰.۰۰۰	۷۱/۰
Deferoxamine Mesylate 500 mg -Inj	۱۱۸.۳۳۰.۹۲۵.۰۶۵	۶۷/۰	Azithromycin (as Eihydrate) 250 mg -Cap	۱۵۹.۱۶۴.۰۸۵.۳۷	۷۰/۰
Cephalexin 500 mg -Cap	۱۰۹.۷۹۳.۱۸۵.۸۶۴	۶۲/۰	Budesonide/Formoterol 320/9MCG -Inhaler	۱۵۵.۷۹۰.۸۸۸.۴۳۷	۶۹/۰
Nordilet 5MG/1.5ML	۱۰۵.۳۴۰.۳۹۰.۰۳۷	۵۹/۰	Glatiramer Acetate 40MG/M Syringe	۱۵۵.۲۰۸.۹۳۰.۰۰۰	۶۸/۰
Rituximab 500 mg/50 ml-Vial	۱۰۴.۷۹۲.۸۸۵.۰۰۲	۵۹/۰	Docetaxel 80 mg -Infu	۱۵۴.۱۲۵.۴۵۰.۴۲۸	۶۸/۰
Omeprazole 20 mg -Cap	۱۰۳.۶۰۹.۹۱۱.۳۷۹	۵۸/۰	Imiglucerase 400 U -Vial	۱۵۰.۶۳۰.۶۳۲.۰۹۶	۶۶/۰

در استان‌های البرز، اصفهان، تهران، خراسان جنوبی، خراسان رضوی، سمنان، فارس، کرمان، مازندران، و یزد گروه‌های وازودیلاتور و ضد تشنج، در استان‌های ایلام، کهگیلویه و بویراحمد گروه‌های آنتی‌هیستامین و ضد آمیب، در استان بوشهر گروه‌های ضد تشنج و آنتی سایکوز، در استان زنجان گروه‌های ضد تشنج و وازودیلاتور در سال ۹۳ و آرامبخش در سال ۹۴، در استان سیستان و بلوچستان گروه‌های آرامبخش و ضد آمیب، در استان کرمانشاه گروه‌های ضد اسپاسم و ضد آمیب، در استان گلستان گروه‌های وازودیلاتور و ضد اسپاسم، در استان گیلان گروه‌های وازودیلاتور و مکمل کلسیم، در استان مرکزی گروه‌های آرامبخش و ضد تشنج، در استان هرمزگان گروه‌های مکمل کلسیم و آنتی هیستامین در سال ۹۳ و گروه‌های وازودیلاتور و ضد تشنج در سال ۹۴ شایع‌ترین بودند. نکات قابل توجه در این موضوع این است که گروه‌های دارویی پایین‌آورنده‌های چربی خون، ضدافسردگی‌ها، ضددیابت‌ها، ضد فشارخون‌ها رکورددار

تجویزهای پزشکی هستند در برخی استان‌ها مانند بوشهر و مرکزی اضافه شدن گروه‌های ضد تشنج، آنتی سایکوز و آرامبخش به جمع ده گروه شایع جای توجه بیشتر دارد شایع بودن تجویز داروهای اعصاب (ضد افسردگی‌ها، ضد تشنج‌ها، آرامبخش‌ها و آنتی‌سایکوز) نگران کننده است. در برخی استان‌ها مانند ایلام، کرمانشاه، کهگیلویه و بویراحمد، سیستان و بلوچستان اضافه شدن گروه دارویی ضد آمیب به جمع گروه‌های شایع نیاز به بررسی علت دارد. در استان‌های آذربایجان غربی، گیلان و هرمزگان مکمل کلسیم دی به جمع گروه‌های شایع اضافه شده است نیاز به توجه دارد. پزشکان تجویز کننده دارو در دفاتر درمانی بیمه‌شدگان دارو سبتریزین در گروه دارویی آنتی‌هیستامین، لوزارتان پتاسیم در گروه ضد فشارخون، ASA در گروه مسکن‌ها (ضد التهاب، ضد درد، ضد تب)، متفورمین در گروه ضد دیابت، آموکسی‌سیلین در گروه آنتی‌بیوتیک‌ها، اتورواستاتین در گروه دارویی پایین‌آورنده چربی خون، اسیدفولیک در گروه ویتامین‌ها، نورتریپ‌تیلین در گروه ضد

افسردگی‌ها، رانیتیدین در گروه آنتی‌اسید و والپروات سدیم در گروه ضد تشنج‌ها در هر دو سال ۹۳ و ۹۴ بر سایر داروهای هم گروه ترجیح داده‌اند که به عنوان شایع‌ترین دارو در گروه مطرح شده‌اند. اینترفرون‌ها، انسولین‌ها و هرسپتین‌ها در دو سال ۹۳ و ۹۴ سه دارو اول و پرهزینه اقلام دارویی سازمان بیمه سلامت کشور هستند که در

سال ۹۳ جمعاً ۱۵/۲۶ درصد و در سال ۹۴ مجموعاً ۱۵ درصد هزینه‌های سازمان بیمه سلامت را به خود اختصاص داده‌اند. سفیکسیم اولین آنتی‌بیوتیکی است که به عنوان چهارمین قلم دارویی پرهزینه ۲/۳۷ درصد در سال ۹۳ و ۲/۰۹ درصد در سال ۹۴ از هزینه هزینه‌ها را تشکیل داده است.

جدول ۵. پرهزینه‌ترین داروی تجویز شده در نسخ بیمه‌شدگان سازمان بیمه سلامت در سطح کشور در سال ۹۳ و ۹۴

پرهزینه‌ترین اقلام دارویی سال ۹۳	مبلغ سال ۹۳	درصد از کل هزینه	پرهزینه‌ترین اقلام دارویی سال ۹۴	مبلغ سال ۹۴	درصد از کل هزینه
اینترفرون	۱.۱۵۲.۷۲۶.۷۱۴.۸۸۳	۵۰/۶	انسولین	۱.۲۶۹.۶۹۰.۶۸۷.۷۷۹	۶۰/۵
انسولین	۸۵۰.۲۴۵.۶۲۵.۵۲۸	۸۰/۴	اینترفرون	۱.۲۰۴.۶۶۴.۴۰۴.۳۶۷	۳۱/۵
هرسپتین	۷۰۱.۹۰۹.۱۱۲.۵۵۸	۹۶/۳	هرسپتین	۹۲۶.۹۲۶.۸۸۲.۶۸۰	۰۹/۴
سفیکسیم	۴۲۰.۵۷۵.۸۵۷.۳۲۴	۳۷/۲	آواستین	۵۴۵.۷۳۶.۹۵۰.۰۰۳	۴۱/۲
هورمون رشد	۴۰۵.۲۷۵.۱۶۳.۸۱۴	۲۹/۲	سفیکسیم	۴۷۴.۳۴۸.۸۶۸.۷۵۴	۰۹/۲
مایکوفنولات موفتیل	۳۷۷.۹۹۰.۵۵۰.۴۳۶	۱۳/۲	هورمون رشد	۴۵۷.۷۳۶.۳۰۰.۸۲۲	۰۲/۲
آواستین	۳۱۴.۸۸۷.۹۳۸.۷۹۶	۷۸/۱	فاکتور ۸	۳۶۸.۹۳۱.۶۲۵.۰۵۹	۶۳/۱
آتورواستاتین	۲۹۷.۴۰۴.۵۰۴.۳۴۰	۶۸/۱	مایکوفنولات موفتیل	۳۵۱.۵۸۵.۷۴۶.۳۸۶	۵۵/۱
سیتوکسی مب	۲۶۳.۶۷۸.۳۵۸.۵۰۹	۴۹/۱	آتورواستاتین	۳۳۰.۸۷۳.۱۶۹.۴۴۲	۴۶/۱
ترینتورلین	۲۶۳.۵۰۸.۸۵۹.۳۱۸	۴۹/۱	انوکسپارین	۳۳۰.۴۳۵.۱۸۷.۳۲۴	۴۶/۱
اریتروپویتین	۲۵۴.۵۸۳.۷۰۹.۰۳۸	۴۴/۱	کو آموکسی کلاو	۳۳۰.۰۶۳.۱۰۹.۲۸۵	۴۶/۱
سالمترول فلویتیکازون	۲۴۱.۵۲۷.۴۷۸.۳۴۱	۳۶/۱	سیتوکسی مب	۳۰۳.۹۱۶.۲۴۶.۰۰۲	۳۴/۱
کو آموکسی کلاو	۲۳۴.۱۹۹.۲۴۱.۸۰۲	۳۲/۱	اریتروپویتین	۲۹۵.۹۹۷.۱۹۳.۶۷۳	۳۱/۱
آزیترومایسین	۲۲۷.۹۱۳.۲۳۰.۱۸۸	۲۹/۱	آزیترومایسین	۲۸۴.۳۸۸.۵۳۴.۴۷۷	۲۵/۱
داستاکسل	۲۲۷.۹۰۲.۱۶۴.۹۹۵	۲۹/۱	سالمترول فلویتیکازون	۲۵۵.۸۶۷.۱۶۴.۵۷۶	۱۳/۱
ریتوکسیمب	۲۱۵.۸۱۸.۲۳۴.۹۸۲	۲۲/۱	آموکسی سیلین	۲۵۳.۷۳۱.۷۹۸.۲۵۳	۱۲/۱
انوکسپارین	۲۱۰.۵۶۷.۲۸۸.۹۱۶	۱۹/۱	اینفلکسی مب	۲۵۳.۶۲۵.۱۲۰.۰۳۴	۱۲/۱
فیلگراستیم	۲۰۰.۶۰۴.۰۳۶.۴۱	۱۳/۱	ترینتورلین	۲۵۳.۲۲۸.۳۲۸.۶۰۶	۱۲/۱
اینفلکسی مب	۱۹۰.۸۴۳.۵۷۳.۴۷۳	۰۸/۱	گلاتیرامر استات	۲۴۰.۹۰۵.۶۲۹.۱۰۰	۰۶/۱
فاکتور ۷	۱۸۰.۹۴۷.۶۱۷.۸۲۷	۰۲/۱	داستاکسل	۲۲۶.۰۵۱.۱۶۱.۲۷۷	۰۰/۱
اکسالیلاتین	۱۷۸.۵۱۲.۶۷۶.۴۶۵	۰۱/۱	متفورمین	۲۲۰.۶۶۶.۹۷۶.۹۱۲	۹۷/۰
آموکسی سیلین	۱۷۵.۰۹۸.۲۵۳.۳۸۳	۹۹/۰	ریتوکسیمب	۲۱۵.۶۶۶.۱۲۸.۴۹۹	۹۵/۰
متفورمین	۱۶۹.۰۶۵.۱۶۲.۳۸۵	۹۵/۰	دفرکسامین	۲۰۷.۵۷۰.۸۱۶.۷۳۱	۹۲/۰
گاباپنتین	۱۵۶.۶۹۸.۷۳۶.۷۱۱	۸۸/۰	پگ فیلگراستیم	۱۹۴.۵۶۰.۲۴۴.۰۰۱	۸۶/۰
بورتزومیب	۱۳۱.۱۷۳.۵۵۲.۷۰۱	۷۴/۰	گاباپنتین	۱۷۸.۵۲۵.۹۲۲.۲۶۲	۷۹/۰
لوزارتان پتاسیم	۱۳۰.۴۱۰.۳۱۲.۳۱۴	۷۴/۰	بودوناید	۱۷۶.۲۷۹.۵۴۰.۰۵۰	۷۸/۰
مسالازین	۱۲۵.۷۳۲.۸۴۹.۱۸۹	۷۱/۰	فاکتور ۷	۱۶۷.۰۰۶.۷۸۸.۵۹۵	۷۴/۰
سفالکسین	۱۲۳.۴۳۳.۸۰۳.۰۳۴	۷۰/۰	مسالازین	۱۶۵.۷۳۱.۶۴۵.۹۰۶	۷۳/۰
ناکروولیموس	۱۲۳.۰۴۲.۴۳۱.۲۲۹	۶۹/۰	ناکروولیموس	۱۶۱.۴۰۴.۴۱۵.۵۹۵	۷۱/۰
یکلی تاکسل	۱۲۲.۹۹۵.۰۸۲.۹۰۶	۶۹/۰	لوزارتان پتاسیم	۱۵۹.۸۵۲.۳۴۹.۱۵۰	۷۰/۰

جدول ۶. پرهزینه‌ترین گروه دارویی تجویز شده در نسخ بیمه‌شدگان سازمان بیمه سلامت در سطح کشور در سال ۹۳ و ۹۴

پرهزینه‌ترین گروه دارویی سال ۹۳	مبلغ سال ۹۳	درصد از کل هزینه	پرهزینه‌ترین گروه دارویی سال ۹۴	مبلغ سال ۹۴	درصد از کل هزینه
ضد نئوپلاسم	۳.۴۶۹.۱۰۵.۲۸۰.۴۵۱	۰/۲۰	ضد نئوپلاسم	۴.۰۸۷.۳۶۸.۸۴۳.۰۲۸	۰/۱۸
آنتی بیوتیک	۱.۵۷۱.۳۴۷.۲۳۹.۸۳۷	۰/۹	آنتی بیوتیک	۱.۹۵۵.۱۱۲.۲۸۴.۵۲۷	۰/۸
ضد MS	۱.۲۲۴.۹۲۹.۸۷۸.۴۸۳	۰/۷	ضد دیابت	۱.۶۰۱.۷۷۲.۶۷۵.۴۸۳	۰/۷
ضد دیابت	۱.۱۲۵.۴۸۴.۲۱۹.۱۰۰	۰/۶	ضد MS	۱.۳۹۷.۴۲۷.۱۲۰.۴۶۸	۰/۶
مسکن‌ها (ضد التهاب، درد و تب)	۱.۰۲۵.۰۷۰.۹۰۰.۹۴۳	۰/۵	مسکن‌ها (ضد التهاب، درد و تب)	۱.۳۲۱.۶۱۴.۲۴۰.۵۴۵	۰/۶
ایمنوساپرسیو	۹۸۲.۹۸۹.۱۹۲.۳۴۱	۰/۵	ایمنوساپرسیو	۱.۳۰۰.۵۳۶.۶۱۳.۲۹۴	۰/۵
محرك رشد	۴۸۹.۰۲۰.۹۹۶.۰۴۴	۰/۲	ضد هموفیلی	۵۷۵.۳۱۸.۳۳۹.۱۲۴	۰/۲
ضد فشارخون	۴۳۰.۶۷۵.۳۴۴.۱۵۱	۰/۲	ضد فشارخون	۵۴۱.۹۶۰.۸۱۴.۹۰۸	۰/۲
برونکودیلاتور	۳۸۹.۶۷۲.۴۷۳.۶۵۶	۰/۲	محرك رشد	۵۳۷.۴۸۴.۸۶۶.۱۰۹	۰/۲
پایین آورنده چربی خون	۳۶۲.۹۳۸.۷۰۵.۲۶۶	۰/۲	برونکودیلاتور	۴۸۶.۸۳۳.۵۸۸.۰۷۷	۰/۲

جدول ۷. تکرار پرهزینه‌ترین گروه دارویی تجویز شده در نسخ بیمه‌شدگان سازمان بیمه سلامت در سطح کشور در سال ۹۳ و ۹۴

پرهزینه‌ترین گروه دارویی سال ۹۳	فراوانی تکرار سال ۹۳	پرهزینه‌ترین گروه دارویی سال ۹۴	فراوانی تکرار سال ۹۴
آنتی بیوتیک	۳۱	آنتی بیوتیک	۳۱
ایمنوساپرسیو	۳۱	ایمنوساپرسیو	۳۱
ضد MS	۳۱	ضد MS	۳۱
ضد دیابت	۳۱	ضد دیابت	۳۱
ضد نئوپلاسم	۳۱	ضد نئوپلاسم	۳۱
مسکن‌ها(ضد التهاب، ضد درد، ضد تب)	۳۱	مسکن‌ها(ضد التهاب، ضد درد، ضد تب)	۳۱
ضد فشارخون	۲۹	ضد فشارخون	۲۶
برونکودیلاتور	۲۳	برونکودیلاتور	۲۲
محرك رشد	۲۰	محرك رشد	۱۸
پایین آورنده چربی خون	۱۸	ضد هموفیلی	۱۲
دفع کننده آهن	۷	پایین آورنده چربی خون	۹
محرك كلوني گرانولوسیت	۷	ضد انعقاد خون	۹
ضد انعقاد خون	۶	دفع کننده آهن	۷
ضد كم خونی	۵	ضد كم خونی	۵
ضد هموفیلی	۴	محرك تخمك گذاری	۴
آنتی اسید	۳	محرك كلوني گرانولوسیت	۳
جایگزین آنزیم	۱	آنتی اسید	۲
ویتامین	۱	جایگزین آنزیم	۲
-	-	آنتی ویروس	۱
-	-	ایمنوگلوبولین	۱
-	-	ضد موکوپلی ساکاریدوز	۱
-	-	مکمل کلسیم	۱
-	-	ویتامین	۱

محسوب می‌گردند. نکته قابل توجه این است که بیماری‌های دیابت، چربی خون و فشارخون بیمه‌شدگان سازمان را تهدید می‌کنند. نکته قابل توجه در این بخش نوع داروی تجویزی و مکانیسم اثر آنها است که باید علل تجویز این نوع داروها به دقت مورد بررسی و ارزیابی قرار گیرد. لازم است سیاستگذاران سلامت کشور اقدام جدی و عملی برای بررسی علل و کنترل آنها به عمل آورند.

پیشرفت دانش پزشکی و تکنولوژی جدید در درمان بیماری‌ها و متأسفانه رشد قابل توجه بیماری‌های صعب‌العلاج، گسترش دیابت و فشارخون باعث شده است که هزینه‌های دارویی نظام سلامت بیش از همه به سمت این بیماری‌ها سوق داده شوند بطوریکه قریب ۶۰ درصد از هزینه‌های دارویی سازمان بیمه سلامت به ۱۰ گروه دارویی در سال‌های ۹۳ و ۹۴ تعلق گرفته است. سازمان بیمه سلامت ایران از یک طرف مشتاق است تا هزینه سلامتی بیمه‌شدگان خود را در حد اعلاي خود تأمین کند و از طرفی با کمبود منابع مالی پایدار مواجه است بنابراین ناگزیر به مدیریت منابع مالی خود است اگر سازمان بیمه سلامت بتواند با تهیه برش استانی این ۱۰ گروه دارویی در راستای بهینه‌سازی تجویز آنها گام بردارد و با تهیه راهنمای مناسب درمان را در مسیر درست هدایت کند ۶۰ درصد هزینه سالانه دارویی خود را بهینه‌سازی خواهد کرد.

References

- World Health Organization. How to investigate drug use in health facilities: selected drug use indicators: World Health Organization; 1993.
- World Health Organization. The world health report 2002: reducing risks, promoting healthy life: World Health Organization; 2002.
- De Costa A, Bhartiya S, Eltayb A, Nandeswar S, Diwan VK. Patterns of drug use in the public sector primary health centers of Bhopal district. Pharm World Sci. 2008;30(5):584-9. doi: 10.1007/s11096-008-9215-6 pmid: 18369736

4. Laing RO. International Network for the Rational Use of Drugs (INRUD). Trop Doct. 1990;20(3):133-4. doi: [10.1177/004947559002000316](https://doi.org/10.1177/004947559002000316) pmid: 2219430
5. Iversen PB. Collaboration between NGOs, ministries of health and WHO in drug distribution and supply: World Health Organization; 1998.
6. Nasri M, Shojae A. Investigating the Most Expensive Prescribed Items in the Prescriptions of Treatment Office of the Insured of Health Insurance Organization in 2014 and 2015. Journal of Ilam University of Medical Sciences. 2017;25(4):1-12. doi: [10.29252/sjimu.25.4.1](https://doi.org/10.29252/sjimu.25.4.1)
7. Zare Shahi R. Evaluation the indexes of medicines rational prescription in the prescriptions physicians in Kerman province in 2008. Journal of Rafsanjan Medical Sciences University. 2012;11(2):32-8.
8. Mosleh A, Darbooy SH, Khoshnevis Ansari SH, Mohammadi M. Drug prescription based on WHO indicators: Tehran university of medical sciences facilities with pharmacy. Tehran University Medical Journal. 2008;65(14):12-5.
9. Ahmadi B, Arab M, Narimisa P, Janani L, Najafpour Z. Study of the pattern of drug administration by family physicians and per capita drug in Ahvaz city. Healthcare Management. 2013;4(3-4):25-34.
10. Shojaei A, Nasri M, Babaahmadi E. The Evaluation of the Most Commonly Prescribed Drugs in the Medical Offices Prescriptions for the Persons Insured by Iran Health Insurance Organization in Kerman Province During 2014-2015: A Short Report. Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences. 2018;16(10):991-6.
11. Zare Shahi R, Haghdoost AA, Asadipour A, Sadeghirad B. Rational Usage of Drug Indices in the Prescriptions of Kerman Medical Practitioners in 2008. Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences. 2012;11(6):523-36.
12. Hosseini S. Statute Letter 2015 [updated 2018; cited 2015]. Available from: <http://fda.gov.ir>.
13. Nasri M, Shojae A. The Most Common Items and Pharmaceutical Group Prescribed in Copies of Insured Medical Offices Health of the Iran Insurance Organization in Years 2014 - 2015 [Book on CD-ROM]. Tehran, Iran: Health Insurance Organization; 2016.
14. Dinarwand R, Nikzad A. Prescribing status and drug use in Tehran in 1998. Hakim. 2000;3(3):223-30.
15. Asgari H, Pourmorad F, Akbari K. Prescription Pattern and Drug Interactions in the Prescriptions of Nowshahr and Chalus Physicians in 2000-2001. Hormozgan Medical Journal. 2002;7(4):167-72.